

promissum infœcundis visceribus propagavit, qui etiam genitus adventum reverendi iudicis suæ vocis præconio demonstravit. Ecce nunc tempus generationis adest. Nascitur hodie Joannes, sicut promiserat Deus, et patris linguam solvit filius generatus, ut et majestas quod decreverat perficeret, et pater in filii nativitate gauderet. Propterea et in nobis, Fratres, gaudia ista concurrant, ut qui patulis cordibus suscepimus Christum iudicem, læti veneremur natum hodie metatorem. Frequentemus itaque hunc diem non obsceno¹ gentilis more erroris, sed simplici ac digno cultu, christianæ præcipue castitatis. Ne ullum in delubris sertum pendeat, aut insanientibus turbis²... petulantes rotæ concurrant, sed in Sancta sanctorum omnis fidelium numerus devoto conventu florescat.

SERMO LVI.

In Natali Joannis Baptistæ II.

Legitur in Cod. Cass. cxv, fol. 146, cum nomine S. Augustini. Consimile exordium reperitur in Bibl. Medic., tom. 1, fol. 607, inter Sermones sancti Ambrosii; reliqua differunt. Sapit Augustinum, cui tribuitur in nostro Codice. Locus ejus inter Editos post præcedentem cum numero in Natali Joannis Baptistæ IX.

¹ Cod. sine sensu *obsticeno*. — ² Hic legitur prorsus inintelligibiliter: *Plantarum quat zensum*. Non nobis possibile evasit hæc verba explicare.

SYNOPSIS.

I. Pretiosa sancti Joannis Baptistæ Nativitas; Elisabeth fides, Zachariæ dubitatio. II. Elisabeth, per miraculæ, in senectute gravida. III. Joannes ex ventre matris propheta. IV. Joannes ostendit quem Prophetæ prædicaverant.

I. SANCTI Joannis Baptistæ ac Præcursoris christianæ religionis et fidei, Natalis festivitas hodie ubique celebratur, cujus hinc vota persolvimus, dum, nostro studio, ejus memoriam recensemus. Hoc enim prophetica dignitate promeruit, ne laudes ejus sileret ingrata posteritas, cujus Deo dicatur ipsa Nativitas. Nam cum Sanctorum gloriam colimus, non eis aliquod beneficium præstamus, sed nobis maximum lucrum conquirimus. Hic enim, ut dixi, Joannes, Angelo nuntiante, concipitur, et divino præcepto in matris utero foetus signatur, et in Jordanis sacramento Baptista dominicus sublimatur, quoniam Dominus per Angelum deputat filio Præcursores, et Zacharias se confirmat incredulitatis auctorem. Modo, inquam, Elisabeth velut lampada accendatur, et Zacharias sacerdos corripiatur. Elisabeth lumen accipiebat, et Zacharias obmutescibat; illa accendebatur, et Zachariæ silentium imponebatur; Elisabeth fide concipiebat, et Zacharias sine fide obmutescibat, quod tale verbum emisit: « Unde » hoc sciam? inquit; ego sum senex, et uxor mea progreditur in diebus suis (a). » O mysterium in sacerdote! Ipse pro aliis incensum offerebat, et Deum præsentem non agnoscebat. Sentit virtutem, et non accommodat fidem; merito tacet, quia non credit.

II. Repleta igitur Elisabeth pudore, egredi volebat,

(a) Luc. 1, 18.

quia quod habuit magna mirabilia, in se concipiebat. Concepit enim et miratur, sed quasi confundebatur. Jam enim in diebus suis processerat, hoc est, ætatis vires transierat. Hoc est quod mirabatur, quia senectus ejus gravida videbatur, et munus juventutis tempus protulit senectutis. Non peperit tempore quo volebat, et genuit tempore quando nolebat. Lactavit infantem in senectute quæ fuit sterilis in juventute; gestavit in manibus puerum mulier annorum nonaginta, et eo amplius, sed hoc perfecit Pater et Filius et Spiritus sanctus. Sed hoc non est juventutis affectio, sed in senectute¹ divinæ majestatis promissio. Quando Zacharias voluit, tunc Elisabeth non potuit; et ideo non potuit, quia non placuit. Deus enim nasci volebat, quem Prophetam mittere disponebat.

III. Nascitur ergo Joannes non sine patris invidia, quem præparavit suæ mentis præsidia; non credidit pater divino præcepto, et vinctus est linguæ impedimento. Zacharias enim in ordine vicis suæ solita aris sacrificiorum offerens munera, coepit mente, solito more, ubertatem precum diffundere; sed lingua constrictus, nervorum vincula non poterat motitare². Infans vero prope jam nasciturus, in alvo matris exultavit et de ejus ventre prophetavit. Cum enim venisset Mater Domini ad Elisabeth matrem Joannis, quid Elisabeth dixit: « Ecce ut facta est » vox salutationis tuæ in auribus meis, exultavit præ gaudio infans in utero meo (a). » Et quid infans in utero prophetica voce exultavit? « Unde hoc, inquit, mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me (b)? » O magna humilitas! Mater Salvatoris venit ad matrem Præcursoris. Salutavit Christum Joannes, et ambo non videbantur in

(a) Luc. 1, 44. — (b) Ibid. 43.

¹ Cod. male *sed senectutis divinæ majestatis promissio*. — ² Cod. *mutillare*; forte ut diximus *motitare*.

carne. Christus enim in utero Mariæ hospitabatur, et Joannes in ventre Elisabeth morabatur. Merito voce divina dici potuit: « Antequam esses in utero matris tuæ » novi te, et in vulva sanctificavi te (a): » quia necdum Elisabeth coeperat paritura, et jam coeperat prophetare. Locutæ sunt noctes, salutaverunt dies. Unde scriptum est: « Dies diei eructat Verbum et nox nocti profert (b) » Christum.

IV. Prophetia impletur, et quod obscurum fuerat revelatur; id est, Joannes hodie nascitur, Joannis nomen scribitur, et patris lingua resolvitur. Ergo, Fratres charissimi, beati sunt tales pignorum susceptores; beatæ quæ et istorum sunt genitrices: et vere quia beatæ erunt, quæ talium matres dici meruerunt. Fit hodie gaudium magnum, quia sterilis peperit filium, et pater qui erat mutus locutus est verbum. Præmittitur lucerna ante solem, servus ante dominum, amicus ante sponsum, præco ante judicem, Vox ante Verbum. Et ideo de se dicit: « Ego » sum vox clamantis in deserto (c). » Alii quidem Prophetarum adventum regis ante multa tempora prophetaverunt; alii cito venturum esse prædicarunt; ille vero cum venturum prædixit, venisse monstravit, et prophetia sua ipsum, quem annuntiavit, præsentem ostendit; cui gloria et imperium in sæcula sæculorum. Amen.

(a) Jerem. 1, 5. — (b) Psal. xviii, 5. — (c) Matth. iii, 33.

SERMO LVII.

De Joanne Baptista.

Admirabilem hunc Sermonem amplioris fragmentum tantum esse crediderim; extrahitur ex Cod. Cass. XII, fol. 230. Totum representat sublimitate Augustinum, cui tribuitur in Codice. Ponatur post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Christus longe major Joanne Baptista, simul inferior et æqualis Patri. II. Christus vere Patri æqualis. III. Christus quatenus homo, fit Patri inferior, major autem cunctis hominibus.

I. « **IN** principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum (a). » Numquid dedit alicui eorum, ut¹ diceretur de illo²: « Omnia per illum facta sunt (b)? » Divinitatem apud se tenuit, gratiam donavit nobis. Hominem agnoscamus propter nos, Deum agnoscamus super nos; ipsum hominem; ipsum Deum. Sed ambos homines vides, et Joannem et Christum; sed quem vides hominem, Joanne major est, et tamen « Non » est dignus solvere corrigiam calceamenti ejus (c). » Hunc ergo intellige majorem; et tanto majorem, ut Joannes minor illo sit, quamvis major sit omnibus justis. Iste autem major terra et cælo; major Angelis; major

(a) Joan. 1, 1. — (b) Ibid. 3. — (c) Ibid. 27.

¹ Cod. male *usquis eorum diceretur*. — ² Vide Serm. cccxii, n. 5; et Serm. cccxxx, n. 5.

omnibus Virtutibus; major omnibus Sedibus, Potestatibus, Dominationibus. Unde major? « Quia omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil (a). » Per hoc æqualis Patri, per hominem minor Patre. Ipse enim dixit¹: « Ego et Pater unum sumus (b), » qui dixit: « Pater major me est (c). » Ambæ sententiæ quasi contrariæ, et ambæ veræ. Cor tuum non litiget, et verba Domini non litigant. « Ego et Pater unum sumus, » æqualitatem ostendit; « Pater major me est, » imparilitatem ostendit.

II. Ubi « Ego et Pater unum sumus, » audi Apostolum sententiarum ambarum interpretem in uno loco: « Qui » cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est » esse se æqualem Deo (d), » quia hoc erat natus. Rapina est usurpati: sicut Adam, rapina illi facta sunt ista. Et ideo quia voluit rapere quod non erat, perdidit quod habebat. Quomodo rapinam voluit? Ait illi serpens, unde et ipse ceciderat: « Ponam sedem meam ad Aquilonem, » et ero similis Altissimo (e). » Ista cogitatio diabolus dejecit. (Per) istam suggestionem hominem diabolus fecit superbiæ illius suæ participem². Invidit enim stantem, qui jam ceciderat; inde dejecit, unde ipse cecidit. Ecce quibus erat rapina. Illi autem non erat, quia natus æqualis, et ab æternitate in æternitatem manens, æqualis nunquam non fuit, nunquam non erit. Nec dicendum Fuit, Est et Erit, sed Est. Quod ergo dicitur Fuit, jam non est; quod autem dicitur Erit, nondum est. Ideo ipse ibi, quando mandavit famulo tuo Moysi, cum diceret illi Moyses: « Quid vocaris? et dixit: Quid dictu-

(a) Joan. 1, 3. — (b) Id. x, 30. — (c) Id. xxiv, 28. — (d) Philip. ii, 6. — (e) Isaï. xiv, 13, 14.

² Vide Serm. cccxli, n. 6. — ² Cod male *ista suggestio homini Diabolus fecit per superbiam suam participem*.

» rus sum filiis Israël? respondit: Ego sum qui sum;
 » dices itaque filiis Israël; Qui est misit me ad vos (a). »
 Ubi dicitur Est, germanum est, sincerum est, mutari
 nunquam et nusquam potest¹. Hoc Deus, hoc Filius Dei,
 hoc Spiritus sanctus. Itaque, Fratres, hoc supra omnia;
 et ideo æqualis Filius Patri; unde Apostolus: « Non rapi-
 » nam arbitratus est esse se æqualem Deo (b). »
 « III. Unde est: « Pater major me est, sed semetipsum
 » exinanivit (c)? » Videte, distinguite verba: « Formam
 » servi accipiens (d). » Infigite hoc auribus, et discernite
 quomodo formam servi cum diceret, « Accipiens » dixit; de
 forma autem Dei non dixit « Accipiens, » sed dixit: Qui
 » cum in forma Dei esset, formam servi accipiens, in
 » similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut
 » homo; humiliavit se, factus obediens usque ad mor-
 » tem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus eum
 » exaltavit, et donavit illi nomen quod est super omne
 » nomen (e). » Secundum quod homo factus est, exalta-
 tus est. Secundum hoc exaltatus, secundum quod hu-
 milis; nam secundum quod æqualis Patri, non exaltatus,
 quia nunquam humilis: secundum quod mortuus, resur-
 rexit: « Donavit illi nomen quod est super omne nomen. »
 Ecce Christus veniens, et tamen ibi erat; resurrexit et
 ascendit in cœlum, et tamen inde non recesserat. Homi-
 nem putas, noli putare. Ecce homo « Quo nemo surrexit
 » major in natis mulierum (f). » Audi illum de se ipso
 homine: « Non sum dignus solvere corrigiam calceamenti
 » ejus (g). » Duos ergo homines intellige; sed unum
 hominem Deum, alterum hominem bonum propter Deum,
 Deum (homo Deus, Christus, homo bonus propter Deum,

(a) Exod. iii, 13, 14. — (b) Philip. ii, 6. — (c) Ibid. 7. — (d) Ibid. —
 (e) Ibid. 7, 9. — (f) Matth. xi, 11. — (g) Joan. i, 27.

¹ Vide Serm. vi, n. 4.

Joannes); unum hominem Veritatem, alterum hominem
 ex Veritate veracem.

SERMO LVIII.

In Natali Apostolorum Petri et Pauli.

*Sermo iste, qui cum nomine sancti Augustini le-
 gitur in Cod. Cass. XII, fol. 232, sine nomine indi-
 catur in Bibl. Laurent. tom. IV, fol. 293; et in Sup-
 plemento ejusdem tom. I, fol. 434. Locus ejus post
 Sermonem cccxcix, cum numero in Natali Apostolo-
 rum VI.*

SYNOPSIS.

I. Beati Petrus et Paulus in vocatione sua simul conferuntur.
 II. Beatorum Apostolorum martyrium mystice laudatur.

I. NATALEM, juvante hodie Domino, Apostolorum cele-
 bramus, quorum memoriam universus mundus amplecti-
 tur, et æquali fide, dum finem in his sæculorum vitæ re-
 colit, perpetuitatem cœlestis gloriæ confitetur. Pauli ho-
 die natalis est. Et quis ista taceat? Petri festivitas vertitur.
 Quemadmodum ille verba non suggerat, qui adversus
 Simonem disputans, istius canis rabiosam¹ feritatem ob-
 secundans, et loqui didicit et placare? Pretiosam plane in
 conspectu Domini mortem sanctorum felici suo exitu
 comprobarunt². Paulus, inquam, vas electionis, Petrus

¹ Codex male etiam canes regiosa feritas obsecundans. — ² De com-
 paratione Petri et Pauli vide Serm. cccxlix, n. 2 et cccclxxxi, n. 1.

clavicularius Dominicæ mansionis; unus piscator, alius persecutor. Paulus cæcatus est ut videret, Petrus negavit ut crederet. Paulus post resurrectionem Ecclesiæ ad fidem Christi Domini se convertens, tanto discipulus¹ factus est fortior veritatis, quanto pertinacior fuerat cultor erroris. Petrus piscator non posuit retia, sed mutavit, quia primus honore sacerdotii muneratus, fontes potius cœpit amare quam maria; ut non tam abstraheret quos occideret, sed mergeret quos levaret². Beati plane in administratione doctrinæ positi³, beatiore in mortis desiderio constituti. Ibi enim gloria nutritur, hic traditur⁴. In sæculo exercitium tribulationis est, in morte assumptio majestatis. Ecce per omnes transit sonus eorum. Ubique laus utrisque colligitur; ubique linguis fidelium triumphorum materia explanatur.

II. Quis hos audeat mortuos appellare, quorum fide universus ad vitam mundus erigitur? Atqui (ad) illam superni luminis invisibilem mansionem talibus doctoribus, secunda ambitione festinare⁵ nemo dubitet, nemo assequi sibi impossibile suspicetur. Ibi enim Paulus est qui auxilium præstet conanti; ibi Petrus est qui cœlum aperiat venienti. Libet etiam ipsa illustrium personarum victricia pensare tormenta. Paulus, inquam⁶, decollatus est; Petrus retro versis pedibus crucifixus. Habet perfectum mysterium nobilium status⁷ poenarum. Decebat enim ut Paulus capite plecteretur, quia Gentibus caput fidei esse probatur; Petrus autem quia noverat caput viri Christum esse, Christo jam in cœlestibus constituto, caput suum præmisit, pedibus sequebatur, ut novo genere passionis, ligatis pedibus, manibus resolutis, et iter cœleste faceret, et

¹ Cod. sine sensu *humilis*. — ² Forte *lavaret*. — ³ Id. male *posuisti*. — ⁴ Vide Serm. cxxviii. — ⁵ Cod. *festinet*. — ⁶ Cod. male *inquit*. — ⁷ Cod. *iste*. Lector de correctione judicet.

oraret. Non sum, inquit¹, dignus sic crucifigi quemadmodum Dominus meus. Non his vocibus martyrium recusavit, sed triumphum Domini timuit usurpare, paratus ad poenam, verecundus ad meritum. Melius ergo centupliciter, melius profecto, beate Petre, suspenderis, quam Magus² volat. Ille alta petit ut profundius cadat; tu terræ caput applicas ut cœlum possideas interemptus; præsta, Domine³, qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO LIX.

De Piscatione Petri.

Eruitur ex Cod. Cass. civ, fol. 120, ubi legitur absque titulo. Sed Biblioth. Laurent. illum sancto Doctori tribuit, nec immerito. Locus ejus in Editis post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Cymba Petri Ecclesia Christi. II. Petrus animas capiens.

I. **TEMPUS** admonet, Fratres, ut evangelicum capitulum, quod nuper lectum est, disseramus, in quo ait ad Petrum Dominus adhuc in ejus navicula constitutus: « Noli timere, » ex hoc jam eris homines vivificans (a). Ex ista enim clausula possumus totius lectionis intelligere sacramentum. Quid enim erat causæ, cum in captura pis-

(a) Luc. v, 10.

¹ Cod. male *itaque*. — ² Simonem intellige quem cœlo volare presumens precibus deiecit creditur. — ³ Forte *prestante Domino, qui vivit et regnat*.

cium refertas naviculas Discipuli mirarentur, quod Salvator Petro non id permetteret quod poscebat, sed responderet, quod penitus ignorabat? Hoc est quod in ipsa, in qua erat, navicula non vivificari homines soleant, sed trepidare vestigio? Vide ergo ne ista navicula non sit navicula, quæ Petro regenda tribuitur, sed sit Ecclesia quæ Apostolo gubernanda committitur. Ipsa enim navis est, quæ de mundanis turbinibus, velut de fluctibus elevatos non necare, sed vivificare consuevit. Nam sicut cymba subtilis sublevatos pisciculos de gurgite salvat et retentat, ita et navis Ecclesiæ liberatos de turbine homines animat, cum capescit: animat intra se, inquam, Ecclesia, et velut mortuos vivificat. Nam vivificare verbum hoc significat; nihil enim vivificatur, nisi quod paulo ante fuerit in vita. Velut saucios ergo mundi turbinibus et præfocatos sæculi fluctibus hominès vivificaturus dicitur Petrus; et quia mirabatur refertam naviculam palpantium piscium numerositate, viventium onustam Ecclesiam hominum multitudine plus miretur.

II. Tota igitur series lectionis mysticum continet intellectum; nam et in superiori loco ubi sedens in navicula Dominus dicit Petro: « Duc in altum, et laxate retia vestra in capturam (a); » utique non tam eum docet piscationis in profundum instrumenta jacere, quam prædicationis in altum verba laxare. Quod etiam Paulus oris sui jaculo penetravit dicens: « O altitudo divitiarum sapientiæ » et scientiæ Dei (b)! » et reliqua. Non, inquam, eum docet lino pisciculos concludere, sed fide homines congregare. Hoc enim operatur fides in terris, quod rete operatur in fluctibus. Nam sicut rete, quos continet, vagari non patitur, ita et fides errare, quos colligit, non permittit: et sicut ibi captos sinu quodam perducit ad navim,

(a) Luc. v, 10. — (b) Rom. xi, 33.

ita et hic congregatos gremio quodam deducit ad requiem. Ut autem intelligas, quia de spirituali piscatione Dominus loquebatur, ait Petrus: « Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus, sed in verbo tuo laxabo retia (a); » velut si diceret: Quia per totam noctem frustra vigilantibus nobis non proficit nostra piscatio, piscabor non jam instrumento, sed gratia, non artis industria, sed devotionis instantia. « In tuo, inquit, verbo laxabo retia. » Legimus Verbum esse Dominum Salvatorem, sicut ait Evangelista: « In principio erat Verbum (b), » et reliqua. Ergo cum in verbo Petrus laxat retia, in Christo utique laxat eloquia, et cum illa contexta et composita in dicto Præceptoris lina explicat, magis distincta et convenientia in nomine Salvatoris verba dilatat, quibus possit non animantia¹ salvare, sed animas. « Per totam, inquit, noctem laborantes, nihil cepimus (c). » Per noctem vere laboraverat Petrus, qui prius obscuritatem patiens sine Christo non poterat videre, quos caperet. At ubi lux Salvatoris illuxit, discussis tenebris, cepit etiam in alto fidei cerne- re, quos oculis non videbat. Noctem plane passus est Petrus, donec dies ei qui Christus est non astiterat. Unde ait Apostolus: « Nox præcessit, dies autem appropinqua- vit (d). »

(a) Luc. v, 5. — (b) Joan. i, 1. — (c) Luc. v, 5. — (d) Rom. xiii, 12.

¹ Cod. male *amantia*.